

UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Metody badań i interpretacji źródeł metalowych

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLS.21P.15851.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe
Koordynator zajęć	Marta Krzyżanowska, Maciej Kaczmarek, Olga Antowska-Gorączniak	
Prowadzący zajęcia	Marta Krzyżanowska, Maciej Kaczmarek, Olga Antowska-Gorączniak	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Laboratorium: 10, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 1

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zapoznanie ze sposobami badań wybranych, podstawowych źródeł metalowych z epoki brązu/ żelaza/ średniowiecza/ nowożytności
C2	Przekazanie wiedzy z zakresu sposobu interpretacji źródeł metalowych
C3	Zapoznanie studentów z możliwościami oraz ograniczeniami badań metaloznawczych

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Zna metody badań metali	ARL_K2_W03, ARL_K2_W04, ARL_K2_W05	Kolokwium pisemne, Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
W2	wie jakie są kategorie źródeł metalowych	ARL_K2_W03, ARL_K2_W04	Kolokwium pisemne, Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
W3	wie w jaki sposób wytwarzano poszczególne kategorie źródeł metalowych	ARL_K2_W02, ARL_K2_W04, ARL_K2_W07	Kolokwium pisemne, Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi rozpoznawać poszczególne kategorie zabytków metalowych	ARL_K2_U01, ARL_K2_U05, ARL_K2_U07	Kolokwium pisemne, Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
U2	potrafi rozpoznać ślady technologiczne i użytkowe pozostawione na źródłach metalowych	ARL_K2_U03, ARL_K2_U04, ARL_K2_U05	Kolokwium pisemne, Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Ma fundamenty merytoryczne do podnoszenia swoich kompetencji	ARL_K2_K02, ARL_K2_K04	Kolokwium pisemne, Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)
K2	Jest przygotowany do samodzielnej pracy w zakresie praktycznym	ARL_K2_K03, ARL_K2_K04	Kolokwium pisemne, Zaliczenie praktyczne (analiza wykonawstwa)

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Blok prowadząca: M. Krzyżanowska: 1. Archeometalurgia 2. Sposoby eksploracji, zabezpieczenia i przechowywania zabytków metalowych przed konserwacją 3. Metody badań metali: klasyfikacja 4. Znaczenie badań eksperymentalnych w archeometalurgii 5. Archeometria w badaniach nad metalami 6. Badanie proveniencji przedmiotów metalowych	W1, W2, W3, U1, U2, K1, K2	Laboratorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
2.	Blok prowadząca: O. Antowska-Gorączniak Zajęcia będą dotyczyły rozróżniania funkcji, określania techniki wykonania i możliwości badań źródeł metalowych okresu średniowiecza i nowożytności. 1. Handel - wytwory metalowe związane z handlem; surowiec, technika wytwarzania, metody opisu i tworzenia typologii 2. Ludwisarstwo - warsztat, ślady produkcyjne i metody analiz specjalistycznych 3. Książka i pismo - źródła metalowe w ujęciu typologicznym, surowcowym i śladów użytkowania 4. Złotnictwo - współczesne metody metaloznawcze, techniki wykonania, ślady produkcyjne, znaczenie planigrafii, wybrane wytwory 5. Kultura funeralna - przedmioty metalowe z pochówków (elementy trumien, ubioru i wyposażenia) w aspekcie zasad eksploracji, zabezpieczenia, przechowywania i konserwacji	W1, W2, W3, U1, U2, K1, K2	Laboratorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Laboratorium	Metoda laboratoryjna, Pokaz i obserwacja, Demonstracje dźwiękowe i/lub video, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Laboratorium	*Zaliczenie blok M. Krzyżanowska: aktywność na zajęciach, możliwość jednej nieobecności, kolokwium pisemne bardzo dobry (bdb; 5,0): student w stopniu wyróżniającym opanował treści nauczania dobry plus (+db; 4,5): student w stopniu bardzo dobrym opanował treści nauczania dobry (db; 4,0): student w stopniu dobrym opanował treści nauczania dostateczny plus (+dst; 3,5): student w stopniu zadowalającym opanował treści nauczania dostateczny (dst; 3,0): student w stopniu dostatecznym opanował treści nauczania niedostateczny (ndst; 2,0): student nie opanował 60% treści nauczania *Zaliczenie blok: O. Antowska-Gorączniak Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie (czytanie wskazanej literatury), wykonywanie ćwiczeń laboratoryjnych. Obecność na zajęciach, dopuszczalna 1 nieobecność, pozostałe nieobecności trzeba nadrobić podczas dyżuru. Zaliczenie praktyczne w rozpoznawaniu zabytków metalowych, surowca, techniki wykonania, zdobienia, śladów produkcyjnych i użytkowych. Na ocenę końcową składa się aktywność na zajęciach 50% oceny i zaliczenie praktyczne 50% oceny. Skala ocen: bardzo dobry (bdb; 5,0): student w stopniu wyróżniającym opanował treści nauczania (od 85%) dobry plus (+db; 4,5): student w stopniu bardzo dobrym opanował treści nauczania (od 75%) dobry (db; 4,0): student w stopniu dobrym opanował treści nauczania (od 70%) dostateczny plus (+dst; 3,5): student w stopniu zadowalającym opanował treści nauczania (od 65%) dostateczny (dst; 3,0): student w stopniu dostatecznym opanował treści nauczania (od 60%) niedostateczny (ndst; 2,0): student nie opanował treści nauczania lub/i był nieobecny na zajęciach (poniżej 60%)

Literatura

Obowiązkowa

1. Roberts B.W. i Thornton Ch.P. 2014. Archaeometallurgy in Global Perspective. Methods and Syntheses. Springer New York Heidelberg Dordrecht London (Blok: M. Krzyżanowska)
2. Scott D.A. 1991. Metallography and Microstructure of Ancient and Historic Metals. Los Angeles: Getty Conservation Institute (Blok: M. Krzyżanowska)
3. Wyrwa A.M., 2017, „Dźwięk z przeszłości”. Rekonstrukcja średniowiecznego dzwonu (sygnaturki) z klasztoru cysterskiego pw. NMP i św. Piotra w Łeknie, (w:) Gemma gemmarum, red. A. Różański, Poznań, 281-321. (Blok: O. Antowska-Gorączniak)
4. Wachowski K., 2006, Systemy odważników w Polsce, Świat Słowian wczesnego średniowiecza, Szczecin-Wrocław, s. 359-364. (Blok: O. Antowska-Gorączniak)
5. Biborski M., Biborski M. 2012, Archeometalurgia, (w:) A. Kurzawska, I. Sobkowiak-Tabaka red., Mikroprzeszłość. Badania specjalistyczne w archeologii, Poznań, s. 407-428. (Blok: O. Antowska-Gorączniak)

Dodatkowa

1. Orzechowski Sz. 2017. Rzymskie kopalnictwo rud metali – własność kopalń, metody eksploatacji i wpływ na środowisko. W: Bohr M. i Teska M. (red.), Extra Limites, Poznań-Wrocław, 121-145. (Blok: M. Krzyżanowska)
2. Rehren Th., Pernicka E. 2008. Coins, Artefacts and Isotopes Archaeometallurgy and Archaeometry. Archaeometry 50(2), 232-248. (Blok: M. Krzyżanowska)
3. Timberlake, S., 2007. The use of experimental archaeology/archaeometallurgy for the understanding and reconstruction of Early Bronze Age mining and smelting technologies. In: La Niece, S., Hook, D., Craddock, P.T. (Eds.), Metals and Mines. Studies in Archaeometallurgy, London: Archetype Books, pp. 27-36. (Blok: M. Krzyżanowska)
4. Orzechowski, Sz. i Wrona, A. 2015. Warsztat kowalski ludności kultury przeworskiej – problem identyfikacji archeologicznej. 253-276. (Blok: M. Krzyżanowska)
5. Timberlake, S., 2015. Predictive experimental archaeology as a tool in the study of ancient mining and metallurgy. Experimentelle Archäologie in Europa 14, 145-164. (Blok: M. Krzyżanowska)
6. Kultura funeralna elit Rzeczypospolitej od XVI do XVIII wieku, red. A. Drązkowska, Toruń 2015. (Blok: O. Antowska-Gorączniak)
7. Antowska-Gorączniak O., Źródła archeologiczne do dziejów drukarstwa na przykładzie Drukarni z Ostrowa Tumskiego w Poznaniu, Folia Archaeologica Posnaniensia, t. XX/2015, 39-61. (Blok: O. Antowska-Gorączniak)
8. Wachowski K., Wagi i odważniki na Śląsku wczesnośredniowiecznym na tle porównawczym; Przegląd Archeologiczny, t. 22/1977, s. 173-207. (Blok: O. Antowska-Gorączniak)
9. Strobin J., Żołędziowski K. 2001, Wytwórczość metaloplastyczna z osady w Janowie Pomorskim. Wyniki specjalistycznych badań artefaktów z metali kolorowych i szlachetnych pozyskanych w sezonach badawczych 1984-1991 oraz 2000-2008, (w:) Janów Pomorski, stan. 1, t. IV, Elbląg. (Blok: O. Antowska-Gorączniak)

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Laboratorium	10
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie do zaliczenia	5
Przygotowanie do zajęć	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 30
Liczba punktów ECTS	ECTS 1

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do stosowania w praktyce badawczej współdziałania opartego na interdyscyplinarnej wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych i poznawczych
ARL_K2_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do określania priorytetów służących realizacji określonego przez siebie lub innych zadania związanego z archeologią
ARL_K2_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do prawidłowej identyfikacji i rozstrzygnięcia wyzwań związanych z wykonywaniem zawodu archeologa
ARL_K2_U01	Absolwent/ka potrafi samodzielnie wyszukiwać, gromadzić, analizować, oceniać, selekcjonować i integrować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy na gruncie archeologii
ARL_K2_U03	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę archeologiczną i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomiczne działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własną karierą zawodową
ARL_K2_U04	Absolwent/ka potrafi samodzielnie integrować wiedzę z różnych dziedzin archeologii oraz zastosować ją w różnych sytuacjach
ARL_K2_U05	Absolwent/ka potrafi samodzielnie przeprowadzić krytyczną analizę i interpretację różnych rodzajów źródeł archeologicznych (np. artefakty, ekofakty) stosując oryginalne podejścia, uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii w celu określenia ich znaczeń, oddziaływania społecznego, miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K2_U07	Absolwent/ka potrafi w sposób pogłębiony formułować opinie krytyczne o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz tworzyć krytyczne opracowania w różnych formach i mediach
ARL_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym szczegółową terminologię archeologii
ARL_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym teorię, metodologię i metody badawcze z zakresu archeologii
ARL_K2_W04	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym wiedzę archeologiczną prowadzącą do specjalizacji w obszarach badawczych archeologii pradziejowej i średniowiecznej, orientalnej i antycznej, a także dziedzictwa archeologicznego
ARL_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym powiązania archeologii z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, społecznych, przyrodniczych i ścisłych, pozwalające na integrowanie perspektyw badawczych właściwych dla badań interdyscyplinarnych
ARL_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym metody analizy i interpretacji różnych wytworów kulturowych (artefaktów i ekofaktów) oraz minionych procesów wypracowane w ramach wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych archeologii i prehistorii